

Forslag til nye kvalifikasjonskrav etter damsikkerhetsforskriften

Høringsdokument 16. mai 2007

11
2007

D
O
K
U
M
E
N
T

Forslag til kvalifikasjonskrav i ny forskrift om sikkerhet med vassdragsanlegg (damsikkerhetsforskriften)

Høringsdokument 16. mai 2007

Dokument nr 11-2007

Forslag til kvalifikasjonskrav i ny forskrift om sikkerhet med vassdragsanlegg (damsikkerhetsforskriften)

Utgitt av: Norges vassdrags- og energidirektorat

Redaktører: Lars Grøttå, Ingunn Åsgard Bendiksen

Forfattere: Dag Backhe, Ingunn Åsgard Bendiksen, Egil Hyllestad, Dag Norum

Trykk: NVEs hustrykkeri

Opplag: 100

Forsidefoto:

ISSN-nummer 1501-2840

Sammendrag: Publikasjonen er høringsnotat med forslag til nye bestemmelser om faglige kvalifikasjoner hos personell som forestår planlegging, bygging, drift og undersøkelser av vassdragsanlegg. Bestemmelsene skal bli nytt kapittel 3 i ny forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg, som var på høring i 2006 (høringsbrev 29. september 2006 – trykket som NVE dokument 10/2006).

Emneord: Faglige kvalifikasjoner, damsikkerhet, vassdragsanlegg

Norges vassdrags- og energidirektorat
Middelthunsgate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
Internett: www.nve.no

Mai 2007

Innhold

Forord	4
Sammendrag	5
1 Innledning	6
1.1 Kort om gjeldende kvalifikasjonsforskrift	6
1.2 Bakgrunnen for revisjonen	6
1.3 Ny høring av § 2-1 Roller, ansvar, organisering og oppgaver.....	7
1.4 Revisjonsarbeidet og videre arbeid.....	7
2 Kommentarer til de enkelte bestemmelsene	9
2.1 Til § 2-1 Roller, ansvar, organisering og oppgaver	9
2.2 Til Kapittel 3 Faglige kvalifikasjoner	11
2.3 Til § 3-1 Kvalifikasjoner	11
2.4 Til § 3-2 Kvalifikasjonskrav til leder	12
2.5 Til § 3-3 Kvalifikasjonskrav til vassdragsteknisk ansvarlig (VTA)...	12
2.6 Til § 3-4 Kvalifikasjonskrav til tilsynspersonell.....	12
2.7 Til § 3-5 Fagansvarlig.....	13
2.8 Til § 3-6 Krav til kvalifikasjoner for fagansvarlig	13
2.9 Til § 3-7 Godkjenning av fagansvarlig.....	14
2.10 Til § 3-8 Kvalifikasjonskrav til den som bygger og fornyer	15
2.11 Til § 3-9 Kvalifikasjonskrav til den som kontrollerer bygging og fornyelse av vassdragsanlegg	15
3. Økonomiske og administrative konsekvenser	16
4. Forslag til nye bestemmelser	17
§ 2-1 Roller, ansvar, organisering og oppgaver (<i>revidert forslag</i>).....	17
Kapittel 3 Faglige kvalifikasjoner	17
§ 3-1 Kvalifikasjonskrav	17
§ 3-2 Kvalifikasjonskrav til leder.....	18
§ 3-3 Kvalifikasjonskrav til vassdragsteknisk ansvarlig (VTA)	18
§ 3-4 Kvalifikasjonskrav til tilsynspersonell	18
§ 3-5 Fagansvarlig	19
§ 3-6 Kvalifikasjonskrav til fagansvarlig	19
§ 3-7 Godkjenning av fagansvarlig	19
§ 3-8 Kvalifikasjonskrav til den som bygger og fornyer.....	20
§ 3-9 Kvalifikasjonskrav til den som kontrollerer bygging og fornyelse av vassdragsanlegg	20
5. Vedlegg	21

Forord

Ut fra et samfunnssikkerhetsperspektiv er det avgjørende at dammer og andre vassdragsanlegg har et tilstrekkelig høyt sikkerhetsnivå. Anleggenes sikkerhet er avhengig av ulike forhold, og ett viktig forhold er de faglige kvalifikasjonene til det personellet som forestår planlegging, bygging, drift og vedlikehold av vassdragsanlegg.

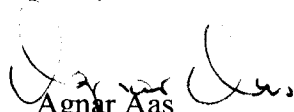
De krav som stilles til faglige kvalifikasjoner finnes i forskrift om kvalifikasjoner av 18. desember 2000 nr 1318, som er en underliggende forskrift til forskrift om sikkerhet og tilsyn med vassdragsanlegg av 15. desember 2000 nr 1271.

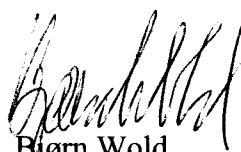
Norges vassdrags- og energidirektorat sender med dette forslag til endringer i gjeldende kvalifikasjonsforskrift på høring. Forslaget er i stor grad en klargjøring og presisering av gjeldende kvalifikasjonskrav.

Reviderte kvalifikasjonsbestemmelser vil bli tatt inn som kapittel 3 i ny damsikkerhetsforskrift, som ble sendt på høring fra NVE 29. september 2006, med høringsfrist 29. desember 2006.

Høringsuttalelser sendes NVE innen **fredag 17. august 2007**. Vi ber om at høringsuttalelsene også sendes på e-post til nve@nve.no.

Oslo, 16. mai 2007

Agnar Aas
vassdrags- og
energidirektør

Bjørn Wold
avdelingsdirektør

Sammendrag

Kapittel 1 har en kort gjennomgang av gjeldende kvalifikasjonsforskrift og bakgrunnen for revisjonen. Revisjonen skyldes blant annet behov for innholdsmessige endringer i forskriften, at bestemmelsene må samordnes med formuleringer i ny damsikkerhetsforskrift og at bestemmelsene forslås tatt inn i ny damsikkerhetsforskrift.

Det redegjøres videre for at § 2-1 Roller, ansvar, organisering og oppgaver i ny damsikkerhetsforskrift nå blir sendt på ny høring. Revidert forslag tar både opp i seg en del høringsuttalelser fra den allerede gjennomførte høringsrunden (jf høringsnotat 29. september 2006), og nye formuleringer som har kommet opp gjennom revisjonen av kvalifikasjonsbestemmelsene.

Til slutt i kapittel 1 skisseres det hvordan den videre behandlingsprosessen er tenkt gjennomført.

I kapittel 2 gis det en beskrivelse av de innholdsmessige endringene i ny § 2-1 Roller, ansvar, organisering og oppgaver og nytt kapittel 3 Faglige kvalifikasjoner. Den foreslåtte § 2-1 er utvidet sammenlignet med høringen 29. september 2006, blant annet etter innspill fra den gjennomførte høringen. Det foreslåtte kapittel 3 vil inneholde de bestemmelsene fra gjeldende kvalifikasjonsforskrift som videreføres. Til hver bestemmelse gis det en omtale av hvilke innholdsmessige endringer som er foreslått og hva dette innebærer i forhold til gjeldende regelverk. Innholdsmessige endringer som kan nevnes er at krav om sikkerhetsansvarlig og den som samordner utførelse avvikles. Videre åpnes det for større fleksibilitet i mindre virksomheter, ved at VTA også kan ivareta leder- og/eller tilsynsfunksjonen. Det innføres også et nytt fagområde for fagansvarlig, samtidig som det innføres et krav om at praksiskravet for fagansvarlige skal dokumenteres ved egenerklæring. Det innføres dessuten kvalifikasjonskrav til stedfortredende VTA, men selve kravet om godkjenning gjelder allerede i dag.

I kapittel 3 gis en omtale av økonomiske og administrative konsekvenser av forslaget. Revisjonen er i all hovedsak en forenkling og presisering av gjeldende regler (inkludert vedlegget til kvalifikasjonsforskriften) og etablert praksis. Ingen av endringene har nevneverdige økonomiske konsekvenser for virksomhetene som omfattes av reglene.

Administrativt sett vil det innebære en forenkling for forvaltningen at avtaler om innleie av VTA ikke lenger skal godkjennes av NVE. NVE må dessuten utarbeide et system for å motta og behandle egenerklæringer om at praksiskravet for fagansvarlige er opprettholdt. Generelt sett vil det både for forvaltningen og virksomhetene være ressursbesparende at regelverket blir mer presist og forutsigbart.

I kapittel 4 presenteres foreslått forskriftstekst til § 2-1 Roller, ansvar, organisering og oppgaver og kapittel 3 Faglige kvalifikasjoner.

Kapittel 5 inneholder to vedlegg. *Vedlegg 1* gir et lovspeil, som er en sammenlignende framstilling av gjeldende regelverk og hvordan bestemmelsene er videreført i nytt forslag. I *vedlegg 2* gjengir vi kommentarene til § 2-1 fra høringsnotatet som ble sendt ut 29. september 2006, slik at det skal være lett å finne tilbake til de merknadene NVE ga til bestemmelsen i forrige høring.

1 Innledning

1.1 Kort om gjeldende kvalifikasjonsforskrift

Gjeldende kvalifikasjonsforskrift ble vedtatt 18. desember 2000 nr 1318, som en underliggende forskrift til forskrift om sikkerhet og tilsyn med vassdragsanlegg av 15. desember 2000 nr 1271. Hjemmelen for å gi forskrifter om kvalifikasjoner finnes i vannressursloven § 39, som står i kapittel 6 Sikring mot skade.

Kvalifikasjonsforskriften har som grunntanke at personell som forestår planlegging, bygging, drift og undersøkelser av klassifiserte vassdragsanlegg må ha nødvendige faglige kvalifikasjoner, og at kvalifikasjonskravene må være tilpasset vassdragsanleggets bruddkonsekvensklasse. Faglige kvalifikasjoner er ansett som en forutsetning for at sikkerheten ved vassdragsanleggene blir ivaretatt på en god nok måte.

Krav til faglige kvalifikasjoner er ett av flere tiltak som skal forhindre at det skjer uhell eller ulykker knyttet til vassdragsanlegg, som i så fall vil kunne medføre skade på mennesker, miljø og eiendom. Andre slike forebyggende sikkerhetstiltak er blant annet tekniske krav til vassdragsanleggene (konstruksjonsmessige krav) og krav om vedlikeholdsplikt, interntilsyn, revurdering osv. Slike bestemmelser finnes både i vannressursloven og i gjeldende sikkerhetsforskrift, og videreføres i ny damsikkerhetsforskrift.

Gjeldende kvalifikasjonsforskrift har kort oppsummert følgende hovedinnhold:

- Hvilke roller eller funksjoner det stilles kvalifikasjonskrav til ved planlegging, bygging og drift av vassdragsanlegg
- Hvilke kvalifikasjonskrav som stilles for at man kan fylle de ulike rollene eller funksjonene. Kravene er tilpasset vassdragsanleggets bruddkonsekvensklasse
- Krav om at NVE skal godkjenne den som ønsker å inneha visse roller eller funksjoner og ulike bestemmelser knyttet til godkjenningsordningene
- Krav til organisering av personellet

Alle disse elementene foreslås videreført, med noen endringer og presiseringer, enten i § 2-1 Roller, ansvar, organisering og oppgaver, eller i kapittel 3 Faglige kvalifikasjoner.

1.2 Bakgrunnen for revisjonen

Forslag om endringer i forskrift om sikkerhet og tilsyn med vassdragsanlegg av 15. desember 2000 nr 1271 (sikkerhetsforskriften) ble sendt på høring 29. september 2006, med høringsfrist 29. desember 2006. Det har kommet inn i underkant av 50 uttalelser, og disse er nå under bearbeiding i NVE.

Som en del av den gjennomførte høringen ble det foreslått å endre forskrift om klassifisering av vassdragsanlegg av 18. desember 2000 nr 1317 (klassifiseringsforskriften), som også er en underliggende forskrift til sikkerhetsforskriften. Nye bestemmelser om klassifisering ble foreslått tatt inn som *kapittel 4* i ny damsikkerhetsforskrift, som skal avløse sikkerhetsforskriften.

NVE mener at også kvalifikasjonsforskriften, som er den andre underliggende forskriften til sikkerhetsforskriften, bør revideres:

- Det er behov for innholdsmessige justeringer og endringer i forskriften, blant annet slik at de ulike rollene og funksjonene blir tydeligere definert.
- Det er ønskelig å forenkle og forbedre forskriften, i tråd med de intensjonene som er beskrevet i høringsdokumentet 29. september 2006.
- Ny damsikkerhetsforskrift medfører behov for endringer i kvalifikasjonsforskriften, for å sikre samsvar og sammenheng mellom bestemmelsene.
- Det er ønskelig å samle sikkerhetsforskriften og underliggende forskrifter i én forskrift i stedet for i dagens tre forskrifter. Dette gir et enklere regelverksbilde, samtidig som det gjør regelverket lettere både å etterleve og forvalte.

Av kapasitetsgrunner har NVE ventet med revisjon av kvalifikasjonsforskriften til etter at høringen av ny damsikkerhetsforskrift var gjennomført. Dette har nå skjedd, og NVE sender derfor med dette forslag til nye bestemmelser om faglige kvalifikasjonskrav på høring.

1.3 Ny høring av § 2-1 Roller, ansvar, organisering og oppgaver

Den foreslåtte § 2-1 er en sentral bestemmelse i ny damsikkerhetsforskrift, og omhandler roller, ansvar, organisering og oppgaver. I høringen som er gjennomført har mange høringsinstanser hatt kommentarer til denne bestemmelsen.

Bestemmelsen sendes nå på ny høring. For det første har NVE sett behov for forholdsvis omfattende endringer i § 2-1, sammenlignet med den versjonen av bestemmelsen som ble sendt på høring i september. Noen av de nå foreslåtte endringene kommer for øvrig etter innspill fra den gjennomførte høringen.

For det andre er det viktig å tydeliggjøre sammenhengen mellom § 2-1 og det foreslåtte kapittel 3 om faglige kvalifikasjoner. Etter forslaget vil § 2-1 inneholde krav og forventninger knyttet til ulike roller og funksjoner og organisatoriske krav, mens kapittel 3 skal inneholde hvilke konkrete kvalifikasjonskrav som skal gjelde for disse rollene og funksjonene, relatert til de ulike vassdragsanleggenes bruddkonsekvensklasse, og hvordan kvalifikasjonskravene skal følges opp.

Både på grunn av at § 2-1 dermed blir vesentlig utvidet og for å tydeliggjøre sammenhengen mellom § 2-1 og nytt kapittel 3, er derfor § 2-1 inkludert i denne høringen.

1.4 Revisjonsarbeidet og videre arbeid

Arbeidet med revisjon av kvalifikasjonsforskriften har – i likhet med revisjonen av sikkerhetsforskriften – i hovedsak vært et internt arbeid i NVE. NVE har imidlertid i denne revisjonen knyttet til seg en ekstern, rådgivende referansegruppe, for å kvalitetssikre og teste ut forslag til endringer i kvalifikasjonsbestemmelsene, før forslagene sendes på alminnelig høring.

Når denne høringen er gjennomført, vil de reviderte bestemmelsene bli tatt inn som § 2-1 og kapittel 3 i ny damsikkerhetsforskrift. Gjeldende kvalifikasjonsforskrift vil bli opphevet. Innledende og avsluttende bestemmelser i gjeldende kvalifikasjonsforskrift vil dermed falle bort som overflødige.

Forslag til ny damsikkerhetsforskrift – som altså da vil inkludere forskriftene om kvalifikasjoner og klassifisering - vil deretter bli sendt over til Olje- og energidepartementet, etter planen i september 2007. Olje- og energidepartementet vil stå for videre behandling av forskriften, som skal vedtas ved kgl.res. Det tas sikte på at ny damsikkerhetsforskrift trer i kraft fra 1.1.2008.

2 Kommentarer til de enkelte bestemmelsene

I dette kapitlet gis det en beskrivelse av de foreslåtte bestemmelsene, med forklaring og begrunnelse. De foreslåtte bestemmelsene står i kapittel 4 Forslag til nye bestemmelser.

Gjeldende kvalifikasjonsforskrift har et vedlegg som utdyper arbeidsoppgaver for leder, vassdragsteknisk ansvarlig og tilsynspersonell. Det har vist seg å være et behov for å klargjøre roller, ansvar og oppgaver i den ansvarliges organisasjon, og NVE ønsker derfor å bake vedlegget inn i ny damsikkerhetsforskrift. Dette får virkning på ordlyden spesielt i §§ 2-1 og 3-2.

2.1 Til § 2-1 Roller, ansvar, organisering og oppgaver

Som nevnt ble forslag til ny § 2-1 i damsikkerhetsforskriften sendt på høring i september 2006. Den da foreslåtte § 2-1 og vår omtale av forslaget gjengis som *vedlegg 2* for hendig referanse.

På bakgrunn av høringsuttalelser som har kommet inn til § 2-1 og den videre bearbeidelse av bestemmelsen som følge av revisjonen av kvalifikasjonsbestemmelsene, foreslår NVE en ytterligere utdyping og presisering av § 2-1.

I § 2-1 *første ledd* omhandles hvem som er den ansvarlige for et vassdragsanlegg. I forslaget plasseres ansvaret for et vassdragsanlegg på *eieren*. Også i gjeldende sikkerhetsforskrift er eieren angitt som den ansvarlige, jf § 1-3, og NVE foreslår å videreføre dette, slik det også ble foreslått i høringsnotatet 29. september 2006.

Den ansvarlige for et vassdragsanlegg er den juridiske personen (for eksempel selskapet, foretaket, enkeltpersonen, kommunen) som står som eier av anlegget. Dette gjelder uansett om eieren er en fysisk person, en kommune eller et selskap, stort eller lite, og uansett selskapsform.

Det å være ansvarlig medfører at man positivt kan disponere over anlegget, for eksempel pantsette det eller leie det ut, men motsatsen er at man også har det økonomiske, erstatningsrettslige og strafferettslige ansvaret dersom vassdragsanlegget medfører skade på mennesker, miljø eller eiendom, for eksempel ved et dam- eller rørbrudd.

Første ledd uttrykker myndighetenes forventninger til den som har posisjon som den ansvarlige for et vassdragsanlegg. Det sentrale er at den ansvarlige – dvs eieren - har det overordnede ansvaret for sikkerheten ved vassdragsanleggene. Det framgår videre at eieren har et selvstendig ansvar for at vassdragsanlegget har et riktig sikkerhetsnivå. Dette forutsetter at eieren, og eierens organisasjon, har et aktivt og bevisst forhold til sikkerheten på og ved egne anlegg. I mange selskaper vil ikke ledelsen ha det utførende ansvaret for dette, men ansvaret går da på å sikre seg at organisasjonen ivaretar sikkerhetskravene til anleggene. Selskapenes internkontrollsystemer vil være en viktig kvalitetssikring for ledelsen for å oppnå dette.

I *andre ledd* omhandles det ansvaret som påhviler den ansvarlige i forhold til egen organisasjon. For det første skal den ansvarlige påse at organisasjonen har eller disponerer tilstrekkelig kvalifisert personell. Tilsvarende formuleringer står i dag i kvalifikasjonsforskriften § 2-1. For det andre videreføres dagens plikt til å sørge for at personellet er hensiktsmessig organisert, jf gjeldende § 2-2 andre ledd i sikkerhetsforskriften. Begge disse kravene er av en så overordnet karakter at det er naturlig å knytte ansvaret til eieren av vassdragsanlegget.

Videre regulerer andre ledd de tilfellene der den ansvarlige enten har en liten organisasjon eller der den ansvarlige har mange anlegg. Der den ansvarlige har få, kanskje bare ett anlegg av mindre dimensjoner, kan VTA ivareta flere roller. I slike tilfeller kan en VTA ivareta både lederfunksjonen og tilsynsfunksjonen, i tillegg til funksjonen som VTA. Denne formuleringen har kommet inn som følge av den gjennomførte høringen, der det ble stilt spørsmål ved behovet for å beholde funksjonen som leder, særlig i mindre virksomheter. NVE mener at lederfunksjonen må opprettholdes, som et mellomledd mellom den ansvarlige og VTA. Men det åpnes altså for at VTA kan ivareta flere funksjoner for et anlegg. Om dette er en forsvarlig løsning i det enkelte tilfelle må den ansvarlige vurdere. Også NVE kan vurdere dette i forbindelse med behandling av søknad om godkjenning som VTA for de konkrete anleggene.

Forslaget viderefører også hjemmelen i kvalifikasjonsforskriften § 2-1 andre ledd for at NVE kan kreve at den ansvarlige har flere av det kvalifiserte personellet der virksomhetens kompleksitet eller omfang tilsier det.

I *tredje ledd* omhandles leder. Bestemmelsen er enda mer konkret enn forrige høring på hva innholdet i leders ansvar skal være. Formuleringen tydeliggjør leders rolle og tar blant annet opp i seg gjeldende vedlegg til kvalifikasjonsforskriften. Som det framgår av andre ledd kan VTA ivareta lederfunksjonen, dette vil gi større fleksibilitet i mindre virksomheter. I større virksomheter er det en selvfølge at det må være en posisjon mellom VTA og den ansvarlige eieren, som skal sikre kommunikasjon og samhandling om sikkerhetsrelaterte spørsmål. Det videreføres at leder skal være ansatt hos den ansvarlige. Dette forutsetter at leder er ansatt i den ansvarliges virksomhet, slik at ansvarsforhold og instruksjonslinjer er avklart.

I *fjerde ledd* angis VTAs faglige ansvar. Også VTAs rolle og ansvar er ytterligere konkretisert i forhold til tidligere forslag. Formuleringen tydeliggjør VTAs rolle og viderefører hovedpunkter fra gjeldende regelverk, inkludert vedlegget til gjeldende kvalifikasjonsforskrift. Formuleringen avspeiler også at funksjonen som sikkerhetsansvarlig foreslås fjernet, se kommentarene i pkt 2.7 nedenfor.

NVE har fått innspill fra EBL om å avgrense VTA sitt ansvar, slik at dersom visse kriterier er oppfylt kan VTA ikke stilles til ansvar dersom det skulle skje noe ved anleggene vedkommende er VTA for. NVE har ikke fulgt opp dette. En så klar oppregning av ansvarsområdet som nå er foreslått gjør det etter NVE sitt syn unødvendig med en slik formulering. Om det i etterkant av en hendelse blir et etteroppgjør mellom den ansvarlige og VTA, vil dette uansett måtte vurderes etter alminnelige erstatnings- og regressregler.

Men samtidig antar NVE at oppregningen av VTAs ansvar vil medføre at verken den ansvarlige, leder eller VTA ønsker at VTA skal ha ansvaret for flere anlegg enn

vedkommende faktisk har kapasitet til å følge opp. Også NVE kan i forbindelse med godkjenningen av VTA for det enkelte anlegg gripe inn dersom NVE mener VTA allerede har for stor eller komplisert portefølje.

I *femte ledd* omhandles stedfortredende VTA. Anlegg i klasse 2-4 skal ha stedfortredende VTA, og det kreves godkjenning fra NVE dersom funksjonstiden skal være lengre et halvt år. Stedfortredende VTA skal fylle funksjonen som VTA når vedkommende innehar denne rollen, jf kommentarene i punkt 2.5. Det foreslås å innføre kvalifikasjonskrav til stedfortredende VTA, jf § 3-3 sjette ledd.

I *sjetteste ledd* omhandles tilsynspersonell. Tilsynspersonell skal utføre tilsyns- og beredskapsoppgaver, og skal rapportere til VTA. Det er en forutsetning for å fylle denne funksjonen at tilsynspersonellet kjenner både vassdraget og det konkrete anlegget godt, og dette er presisert i bestemmelsen.

I *sjuende ledd* angis det at VTA og tilsynspersonell normalt skal være ansatt hos den ansvarlige. Det åpnes imidlertid for at dette personellet – i motsetning til leder - kan leies inn, forutsatt at det foreligger en skriftlig avtale mellom den ansvarlige for vassdragsanlegget og VTA/tilsynspersonellet. At slik avtale foreligger vil bli kontrollert gjennom tilsyn med virksomheten. Innleieadgangen er en videreføring av gjeldende bestemmelser (kvalifikasjonsforskriften § 2-1 fjerde og sjette ledd).

Det foreslås imidlertid å avvike at NVE skal godkjenne avtalen for innleie av VTA, slik kravet er i gjeldende kvalifikasjonsforskrift § 2-1 fjerde ledd. VTA godkjennes allerede av NVE i forhold til det konkrete anlegget. En innleieavtale er dessuten et privatrettslig forhold mellom den ansvarlige for anlegget og VTA/tilsynspersonell. Erfaringene med gjeldende godkjenningsordning for innleie av VTA har vist at NVE må ta stilling til ulike varianter av avtaleformuleringer, noe som er tidkrevende og uansett utenfor det myndighetene bør ta stilling til.

NVE har laget en standardavtale for innleie av VTA som virksomhetene har kunnet benytte. Intensjonen var å sikre at noen hovedpunkter alltid ble tatt med i kontraktene. Men vi ser at dette kan gi inntrykk av at NVE har et ansvar for det konkrete innholdet i de kontrakter som inngås, noe som ikke var meningen. Det er naturlig at en slik standardavtale videreføres av bransjen selv.

2.2 Til Kapittel 3 Faglige kvalifikasjoner

Flere av instansene som har avgitt høringsuttalelse til forslag til ny damsikkerhetsforskrift mener at det må settes krav til kvalifikasjoner også når det gjelder anlegg i klasse 0.

NVE mener ny damsikkerhetsforskrift bare skal gjelde anlegg som har bruddkonsekvenser av betydning. Byggetekniske krav til anlegg i klasse 0 må ivaretas gjennom byggesaksbehandlingen i kommunene etter plan- og bygningslovens regler.

2.3 Til § 3-1 Kvalifikasjoner

Paragrafen tilsvarer gjeldende kvalifikasjonsforskrift § 1-4. I ny damsikkerhetsforskrift kapittel 3 foreslås det å stille mer presise kvalifikasjonskrav til stedfortredende VTA enn i

gjeldende kvalifikasjonsforskrift, jf. forslag til § 3-3. Stedfortredende VTA er derfor med i oppregningen i ny § 3-1 punkt a).

2.4 Til § 3-2 Kvalifikasjonskrav til leder

Paragrafen tilsvarer § 2-2 i gjeldende kvalifikasjonsforskrift. I første ledd er det presisert klarere hva leder skal ha kunnskaper om, jf. kommentarene i punkt 2.1 om leders ansvar og oppgaver.

Gjeldende andre ledd om dokumentasjon av kvalifikasjoner er videreført i en generell form i § 3-1 andre ledd. Det at NVE kan stille nærmere krav i enkelttilfeller dekkes av ny damsikkerhetsforskrift §§ 8-1 og 8-2 og videreføres derfor ikke i denne bestemmelsen.

2.5 Til § 3-3 Kvalifikasjonskrav til vassdragsteknisk ansvarlig (VTA)

Paragrafen tilsvarer § 2-3 i gjeldende kvalifikasjonsforskrift. Høyeste krav til utdanning er også gjort gjeldende for ny klasse 4.

Gjeldende praksiskrav på 3 år er erstattet med et praksiskrav på 30 måneder. Dette er gjort for å unngå diskusjoner om hvor mange måneders praksis som kan regnes som et år.

I femte ledd er det foreslått at NVE kan trekke tilbake godkjenningen dersom forutsetningene for denne ikke lenger er til stede. Dette er en omformulering av den generelle tilbaketrekkingadgangen i kvalifikasjonsforskriften § 1-2, men tas nå inn i § 3-7 for fagansvarlige og tilsvarende i § 3-3 for VTA, ettersom det er i forhold til disse bestemmelsene at formuleringen er relevant.

Bestemmelsen er utvidet med et sjette ledd som gjelder kvalifikasjonskrav til stedfortredende VTA. NVE mener det bør stilles krav til stedfortredende VTA fordi denne vil kunne fungere i større deler av året, blant annet i forbindelse med ferier, uten at dette krever godkjenning av NVE.

Gjeldende kvalifikasjonsforskrift har et vedlegg som omhandler anbefalt spesifikk opplæring for å fylle kvalifikasjonskravene til det kvalifiserte personellet hos den ansvarlige. NVE mener anbefalingene bør gjelde fortsatt, men med det tillegget at VTA for anlegg i klasse 2, 3 og 4 normalt også må gjennomføre kurset Damsikkerhet III.

2.6 Til § 3-4 Kvalifikasjonskrav til tilsynspersonell

Paragrafen tilsvarer § 2-4 i gjeldende kvalifikasjonsforskrift. I 1. ledd er ordlyden noe forandret for at bestemmelsen skal bli mer konkret og dekkende. Den regnes også å dekke gjeldende 3. ledd.

Gjeldende 2. ledd er flyttet til § 2-1 i ny damsikkerhetsforskrift. 4. ledd om dokumentasjon av kvalifikasjoner er videreført i en generell form i § 3-1 andre ledd. Det at NVE kan stille nærmere krav i enkelttilfeller dekkes av ny damsikkerhetsforskrift §§ 8-1 og 8-2 og videreføres derfor ikke i denne bestemmelsen.

2.7 Til § 3-5 Fagansvarlig

Paragrafen tilsvare § 3-1 i gjeldende kvalifikasjonsforskrift. Første setning i gjeldende første ledd er strøket fordi den dekkes av ny § 3-1. I andre setning er ”ikke ved enkle vedlikeholdsarbeider” strøket fordi dette anses unødvendig å ha med.

I 2. ledd er det kun gjort en redigeringsmessig endring ved at det vises til tekniske krav i den foreslåtte damsikkerhetsforskriften. Henvisningen til underliggende forskrifter er tatt bort fordi den med ny damsikkerhetsforskrift blir uaktuell.

I 3. ledd foreslås det et nytt fagområde som omfatter hydraulikk og flomavledning. Dette gjøres for å understreke at disse temaene i seg selv er et viktig fagområde. NVEs erfaring gjennom arbeidet med godkjenning av revurderinger er at hydrauliske forhold ved flomløp og flomavledning ofte blir for lite vektlagt. Vi mener det blir mer ryddig å opprette et eget fagområde for hydraulikk og flomavledning enn å koble dette fagområdet til fagområdene I, II og IV. NVE har til nå ikke vektlagt om fagansvarlige som godkjennes i fagområdene I, II og IV har spesiell kompetanse i hydraulikk og flomavledning. Fagansvarlige som i dag er godkjent i fagområdene I, II og IV bør derfor søke om egen godkjenning for fagområde V i de tilfeller der den fagansvarlige mener også å inneha denne kompetansen. Alternativt må NVE sette i gang en ny vurdering av alle godkjenninger som er gitt for fagområdene I, II og IV, noe som vil bli svært arbeidskrevende. Med innføring av fagområde V vil det dessuten bli mindre aktuelt å gi begrensninger i godkjenningen for fagområder, jf. ny § 3-7 fjerde ledd.

I 5. ledd 1. punktum er kontroll av planmateriale begrenset til vassdragsanlegg i klasse 2-4. Andre setning dekkes av forslag til § 5-1 i ny damsikkerhetsforskrift.

Gjeldende kvalifikasjonsforskrift har en bestemmelse om at planlegging og prosjektering eller revurdering skal følges opp av en godkjent sikkerhetsansvarlig, men at NVE kan fravike dette kravet dersom kun ett fagområde er berørt. NVE foreslår å sløyfe kravet om sikkerhetsansvarlig. I forslag til ny § 2-1 foreslås det at VTA gis en koordinerende rolle ved planlegging, prosjektering, bygging og revurdering. I tillegg beholdes gjeldende bestemmelse om at alt planmateriale for vassdragsanlegg i klasse 2-4 skal kontrolleres av en med tilsvarende kvalifikasjoner som kreves av den fagansvarlige, jf. ny § 3-5. NVEs erfaring er at ordningen med en egen sikkerhetsansvarlig har fungert dårlig i en del tilfeller fordi den sikkerhetsansvarlige har vært lite aktiv. NVE mener det blir en bedre ordning å tillegge VTA en koordinerende rolle, både fordi VTA normalt vil ha større nærhet til oppgavene og fordi det vil være riktig å heve statusen til VTA ved at funksjonen tillegges en slik sentral oppgave.

2.8 Til § 3-6 Krav til kvalifikasjoner for fagansvarlig

Paragrafen tilsvare § 3-3 i gjeldende kvalifikasjonsforskrift. NVE mener det vil være riktig å åpne for at relevant etterutdanning i tillegg til utdanning på universitetsnivå kan redusere kravet til praksis, og dette er tatt inn i 1. ledd. Et eksempel på relevant etterutdanning kan være doktorgradsarbeid som strekker seg over flere år og som dekker et sentralt tema eller fagfelt.

I tabellen i 2. ledd er praksiskrav knyttet til antall år omgjort til praksiskrav knyttet til antall måneder, jf. kommentar til § 3-3. Basert på erfaring mener NVE praksiskravet bør

være det samme for fagområdene I, II, III og IV, men at kravet til praksisens lengde gjøres avhengig av hvilken klasse det gis godkjenning for. Praksiskravet for klasse 2 og 3 for fagområdene I, II og III foreslås redusert med 2 år/20 måneder. Samme kravet til praksisens lengde innføres for den nye klasse 4 fordi vi ikke kan se at det foreligger gode grunner for å kreve lengre praksis her. Det nye fagområdet V anses såpass begrenset at minimumskravet til praksis kan settes til 20 måneder for klasse 1 og 40 måneder for øvrige klasser. NVE mener det er riktig å stille krav til vesentlig lengre praksis for klasse 2, 3 og 4 enn for klasse 1 fordi det ikke vil ha konsekvenser for liv og helse med brudd på et anlegg i klasse 1, mens det vil kunne ha vesentlige konsekvenser for liv og helse med et brudd på et anlegg i klasse 2, 3 eller 4.

Gjeldende tredje ledd om krav til samlet praksis de siste 5 år er beholdt, men det foreslås som tillegg at den ansvarlige hvert 5. år etter godkjenningen skal dokumentere ved egenerklæring at kravet overholdes, noe som framgår av § 3-7 femte ledd. NVE vil utarbeide et egenerklæringskjema for dette formålet.

I 4. ledd er det skilt mellom hvilke arbeidsoppgaver praksis for fagområdene I, II og III **skal** dekke og hvilke øvrige oppgaver som kan være relevante i tillegg. I forhold til gjeldende § 3-3 har vi dessuten erstattet betegnelsen ”*byggekontroll og byggeoppfølging*” med ”*byggekontroll, byggeledelse og anleggsledelse*”, noe vi mener gir en mer presis beskrivelse av aktuelle arbeidsoppgaver.

For fagområde V vil uttrykket ”relevante hydrauliske beregninger” blant annet dekke dimensjonering av flomløp, vannlinjeberegninger og dambruddsbølgeberegninger. Det er tatt inn i forskriftstekstens sjettede ledd at arbeid med fysiske modellforsøk i kombinasjon med relevante beregninger vil bli ansett som relevant praksis.

NVE mener praksis innenfor relevante fagområder, men som ikke har tilknytning til vassdraganlegg bør kunne godkjennes som en del av samlet praksis, og det er foreslått et nytt siste ledd i tråd med dette.

2.9 Til § 3-7 Godkjenning av fagansvarlig

Paragrafen tilsvarer § 3-5 i gjeldende kvalifikasjonsforskrift, men er tilpasset forslaget om at funksjonen som sikkerhetsansvarlig fjernes.

1. og 2. ledd i gjeldende § 3-4 om krav til dokumentasjon av kvalifikasjoner er flyttet til ny § 3-7, mens 3. og 4. ledd er fjernet fordi disse bestemmelsene dekkes av § 8-1 i forslag til ny damsikkerhetsforskrift.

3. ledd i gjeldende § 3-5 angående godkjenning for enkeltanlegg foreslås fjernet. Dagens ordning med godkjenninger for enkeltanlegg blir ikke vurdert av en innstillingsnemnd og er både vanskelig, unødvendig tidkrevende og kan få noe ulikt resultat fordi det er opp til den enkelte saksbehandlere å vurdere kompetansen. Det har vært mange søknader om enkeltgodkjenninger, og etter slik godkjenning må NVE ofte bruke mye tid på å forklare regelverket. I mange tilfeller søkes det dessuten om enkeltgodkjenning som fagansvarlig samtidig med at det søkes om plangodkjenning. Rekruttering av fagansvarlige sikres ved at personer som ikke har godkjenning kan utføre oppdrag der en person med godkjenning kontrollerer arbeidet.

Gjeldende 4. ledd er beholdt, men det er klart presisert at godkjenningen som fagansvarlig forutsetter minst 10 måneder relevant praksis de siste 5 årene.

Som en oppfølging av dette foreslås et nytt ledd som sier at NVE kan trekke tilbake godkjenningen dersom forutsetningene for denne ikke lenger er til stede. Dette er en omformulering av den generelle tilbaketrekkingssadgangen i kvalifikasjonsforskriften § 1-2, men tas nå inn i § 3-7 for fagansvarlige og tilsvarende i § 3-3 for VTA, ettersom det er her formuleringen er relevant.

NVE har vurdert om det bør gis en tidsbegrenset godkjenning, men har kommet til at fordelene med dette ikke står i forhold til merarbeidet med en slik tidsbegrensning.

2.10 Til § 3-8 Kvalifikasjonskrav til den som bygger og fornyer

Paragrafen tilsvarende § 4-1 i gjeldende kvalifikasjonsforskrift.

NVE foreslår en lempning i kravet til den som bygger og fornyer vassdragsanlegg i sikkerhetsklasse 1 og 2 ved at det da anses tilstrekkelig med godkjenning som ”ansvarlig utførende” i tiltaksklasse 2 i relevant godkjenningsområde etter forskrift om godkjenning av foretak for ansvarsrett gitt i medhold av plan- og bygningsloven. NVE mener det da blir et bedre samsvar mellom kravene i nevnte forskrift og denne bestemmelsen.

NVE vil legge til grunn at ”relevant godkjenningsområde” normalt vil være ”Anlegg, konstruksjoner og installasjoner”, jf. ”Veiledning til forskrift om godkjenning av foretak for ansvarsrett (GOF)” angående § 5 i GOF.

Begrepet og kravet til ”den som samordner utførelse” i gjeldende bestemmelse foreslås fjernet fordi funksjonen normalt vil dekkes av anleggsleder.

Gjeldende krav til praksis for anleggsleder er beholdt, men det er brukt antall måneder istedenfor antall år.

2.11 Til § 3-9 Kvalifikasjonskrav til den som kontrollerer bygging og fornyelse av vassdragsanlegg

Paragrafen tilsvarende § 4-2 i gjeldende kvalifikasjonsforskrift.

Gjeldende 1. ledd er omarbeidet slik at det blir klart presisert at den som kontrollerer bygging og fornyelse skal ha kvalifikasjoner tilsvarende det som gjelder for anleggsleder. NVE forutsetter at skiftkontrollører, som utfører kontroll på vegne av navngitt kontrollør med tilfredsstillende kompetanse, kan ha lavere kvalifikasjoner. Dette vil bidra til å bygge opp kompetanse hos flere og på den måten også bidra til rekruttering.

Gjeldende 2. ledd er fjernet fordi denne bestemmelsen dekkes av forslag til § 8-1 i ny damsikkerhetsforskrift.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Revisjonen er i all hovedsak en forenkling og presisering av gjeldende regler. Det innføres ingen nye eller skjerpede krav til faglige kvalifikasjoner. Derimot fjernes rollen som sikkerhetsansvarlig og den som samordner utførelsen, jf kommentarene i punkt 2.7 og 2.10. Det åpnes også for større fleksibilitet i mindre virksomheter ved at VTA også kan ivareta leder og/eller tilsynsfunksjonen. Det at de ulike rollene, funksjonene og oppgavene spesifiseres bedre i § 2-1 innebærer ingen skjerpede krav ut over det som allerede forventes fra myndighetenes side, jf blant annet vedlegg til gjeldende kvalifikasjonsforskrift.

Vi kan ut fra dette ikke se at forslaget har økonomiske konsekvenser for de virksomhetene som dekkes av forskriften.

Administrativt sett vil det innebære en forenkling for forvaltningen at avtaler om innleie av VTA ikke lenger skal godkjennes av NVE. Det er ryddigere at slike avtaler mellom anleggseier og innleid personell er et anliggende mellom disse partene, eventuelt bransjeorganisasjonene.

Videre vil det generelt være avklarende og ressursbesparende at kvalifikasjonskrav til ulike funksjoner og roller kommer klarere til uttrykk i regelverket. Også det at antallet forskrifter reduseres fra tre til én og at vedlegget til den ene bakes inn i forskriften, gjør forskriftene lettere å anvende, både for forvaltningen og virksomhetene.

4. Forslag til nye bestemmelser

§ 2-1 Roller, ansvar, organisering og oppgaver (*revidert forslag*)

Den ansvarlige for et vassdragsanlegg er eieren, såfremt NVE ikke har bestemt noe annet. Den ansvarlige for vassdragsanlegget har ansvaret for at de sikkerhetsmessige krav som følger av lov om vassdrag og grunnvann med tilhørende forskrifter eller enkeltvedtak med hjemmel i lov eller forskrift blir overholdt, og at vassdragsanlegget til enhver tid har et riktig sikkerhetsnivå.

Den ansvarlige skal ha tilstrekkelig med kvalifisert personell, dvs. ledere, vassdragsteknisk ansvarlig (VTA) og tilsynspersonell. Dette personellet skal være hensiktsmessig organisert. For anleggseiere med få anlegg kan VTA ivareta lederfunksjonen og/eller funksjonen til tilsynspersonellet. Der den ansvarlige har mange, store eller komplekse anlegg eller der det er stor geografisk spredning på anleggene kan NVE kreve at den ansvarlige har flere av det kvalifiserte personellet.

Leder skal være ansatt hos den ansvarlige for vassdragsanlegget. Lederen skal påse at:

- Internkontroll utøves
- Kvalifisert personell har nødvendig vassdragsteknisk kompetanse
- Kvalifisert personell gis tid og ressurser til å utføre sine oppgaver
- Sikkerhetskravene til vassdragsanlegg overholdes
- Rapporterte sikkerhetstiltak blir vurdert og fulgt opp
- Rapportering foretas til den ansvarlige når det er nødvendig

Ansvarsområdet til VTA skal være knyttet til bestemte anlegg. VTA skal rapportere til leder. VTA har et særlig faglig ansvar for å følge opp sikkerheten ved vassdragsanleggene. Dette innebærer:

- Utarbeide og ajourføre et internkontrollsystem for vassdragsanleggene
- Sørge for at alle nivå av interntilsyn blir gjennomført
- Rapportere og fremme sikkerhetstiltak overfor leder
- Påse at planlegging, prosjektering, bygging og revurdering av anleggene ivaretar relevante krav i denne forskriften
- Holde leder orientert om anleggenes sikkerhet og om unormale situasjoner gjennom skriftlig rapportering
- Opplæring av tilsynspersonell og stedfortredende VTA om aktuelle anlegg.

For vassdragsanlegg i klasse 2-4 skal det utpekes en stedfortredende VTA med tilfredsstillende kvalifikasjoner. Stedfortredende VTA skal fylle rollen som VTA for de aktuelle anleggene i funksjonsperioden. Dersom stedfortredende VTA skal fungere som VTA i mer enn et halvt år, skal vedkommende godkjennes av NVE.

Tilsynspersonell utfører tilsyns- og beredskapsoppgaver og skal rapportere til VTA. Tilsynspersonellet skal kjenne aktuelle vassdrag og vassdragsanlegg godt.

VTA og tilsynspersonell skal normalt være ansatt hos den ansvarlige for vassdragsanlegget. Hvis den ansvarlige skal leie inn VTA og/eller tilsynspersonell, skal det foreligge en skriftlig avtale som regulerer forholdet.

Kapittel 3 Faglige kvalifikasjoner

§ 3-1 Kvalifikasjonskrav

Det stilles kvalifikasjonskrav til:

- personell hos den ansvarlige for vassdragsanlegg med leder, vassdragsteknisk ansvarlig (VTA), stedfortredende VTA og tilsynspersonell
- den som planlegger, prosjekterer og revurderer vassdragsanlegg

- den som bygger og fornyer vassdragsanlegg og den som utfører kontroll med bygging og fornyelse

Kvalifikasjonskravene er knyttet til vassdragsanleggets klasse. Personellets kvalifikasjoner skal være dokumentert, og NVE kan kreve dokumentasjonen fremlagt. NVE fastsetter hvilke krav som stilles til spesifikk teoretisk opplæring.

§ 3-2 Kvalifikasjonskrav til leder

Leder skal ha kunnskaper om sikkerhet av vassdragsanlegg, regelverk, tilsyn, beredskap, medie- og krisehåndtering, og skal ha gjennomført spesifikk teoretisk opplæring i dette.

§ 3-3 Kvalifikasjonskrav til vassdragsteknisk ansvarlig (VTA)

VTA skal ha følgende utdanning og praksis:

Klasse	Utdanning	Praksis
3 og 4	Eksamen fra universitet/høgskole som sivilingeniør bygg eller tilsvarende grad, med relevant fagkrets. Det kan aksepteres sivilingeniør fra maskinlinje dersom dette er relevant for oppgaven.	Minimum 30 måneder relevant praksis fra sikkerhetsarbeid ved dammer og andre vassdragsanlegg.
2	Eksamen fra ingeniørhøgskole som bygningsingeniør eller tilsvarende utdanning, med relevant fagkrets. Det kan aksepteres maskiningeniør dersom dette er relevant for oppgaven.	
1	Eksamen fra ingeniørhøgskole eller tilsvarende utdanning, med relevant fagkrets.	

Tabell 3 -3.1: Kvalifikasjonskrav til VTA

Ved relevant etterutdanning og/eller praksis av lengre varighet enn angitt i tabell 3-3.1 kan NVE redusere kravene til utdanning.

VTA i alle klasser skal ha gjennomgått spesifikk teoretisk opplæring for denne funksjonen og opplæring om de aktuelle anlegg av kvalifisert person, som anleggenes forrige VTA eller godkjente fagansvarlige i relevante fagområder.

VTA skal opprettholde og utvikle egne kvalifikasjoner i tilknytning til VTA-funksjonen.

VTA skal godkjennes av NVE, og godkjenningen skal være knyttet til bestemte anlegg, jf. § 2-1. NVE kan trekke tilbake godkjenningen dersom forutsetningene for godkjenningen ikke lenger er til stede.

Stedfortredende VTA skal minst ha utdanning og praksis tilsvarende én klasse lavere enn det som kreves av VTA, og minimum det som kreves for klasse 1.

§ 3-4 Kvalifikasjonskrav til tilsynspersonell

Tilsynspersonellet skal ha kunnskap om vassdragsanleggenes konstruksjon, funksjon, tilstand, flomforhold, interntilsyn og beredskap, og skal ha gjennomgått spesifikk teoretisk opplæring i dette.

§ 3-5 Fagansvarlig

Krav om godkjent fagansvarlig gjelder ved bygging, fornyelse og revurdering av vassdragsanlegg.

Fagansvarlig skal sikre at den delen av planleggingen og prosjekteringen eller revurderingen som faller inn under fagområdet vedkommende er godkjent for gjennomføres og dokumenteres i samsvar med relevante tekniske krav i denne forskriften.

Godkjenning gis for følgende fagområder:

- **I** betong-/murdammer med fundament
- **II** fyllingsdammer med fundament
- **III** stenge- og tappeorganer, rør og tverrslagsporter
- **IV** flomhydrologi
- **V** hydraulikk og flomavledning

Fagområde I og II omfatter også andre vassdragsanlegg av samme materiale.

Alt planmateriale for vassdragsanlegg i klasse 2-4 skal kontrolleres av en med tilsvarende kvalifikasjoner som kreves av den fagansvarlige som prosjekterer eller revurderer.

§ 3-6 Kvalifikasjonskrav til fagansvarlig

For å bli godkjent som fagansvarlig må søkeren ha eksamen fra universitet/høgskole som sivilingeniør eller tilsvarende. Relevant etterutdanning og/eller praksis av lengre varighet enn angitt i tabell 3-6.1, kan redusere kravene til utdanning. Relevant etterutdanning i tillegg til utdanning på universitetsnivå kan redusere kravet til praksis angitt i samme tabell.

Krav til praksis er avhengig av klassen det søkes om godkjenning i. Tabellen angir minimum varighet av samlet relevant praksis:

Fagområde	Klasse 1	Klasse 2, 3 og 4
I, II, III og IV	30 måneder	60 måneder
V	20 måneder	40 måneder

Tabell 3-6.1: Praksiskrav til fagansvarlig

Den samlede praksisen de siste fem årene må ikke være mindre enn 10 måneder.

For fagområde I, II og III skal praksisen dekke planlegging, prosjektering og revurdering av vassdragsanlegg. Annen relevant praksis kan være byggekontroll, byggeledelse og anleggsledelse.

For fagområde IV skal praksisen dekke flomberegninger i henhold til gjeldende norsk beregningsmetodikk.

For fagområde V skal praksisen dekke relevante hydrauliske beregninger. Arbeid med fysiske modellforsøk i kombinasjon med relevante beregninger anses også som relevant praksis.

Praksis innenfor relevante fagområder som ikke har tilknytning til vassdragsanlegg kan vurderes som en del av samlet praksis som kreves iht. tabell 3-6.1.

§ 3-7 Godkjenning av fagansvarlig

Søknad om godkjenning av fagansvarlige sendes til NVE på særskilt skjema som fås hos NVE.

For NVEs vurdering av kvalifikasjonene til søkeren skal det, i tillegg til dokumentasjon av at de generelle kvalifikasjonskrav er tilfredsstillt, fremlegges en særskilt referanseliste for det aktuelle fagområdet.

Referanselisten skal inneholde:

- oversikt over hvilke prosjekt/anlegg det er arbeidet med, og angivelse av type og dimensjoner
- detaljert beskrivelse av hva slags arbeid som er utført, jf. oppstilling av praksiskrav i § 3-6
- oversikt over hvor vedkommende var ansatt og når arbeidet ble utført, med angivelse av varighet oppgitt i måneder.

NVE kan gi begrensninger i godkjenningen i fagområdene avhengig av søkerens kvalifikasjoner.

Opprettholdelse av godkjenningen som fagansvarlig forutsetter minst 10 måneder relevant praksis de siste fem årene. Hvert 5. år etter godkjenningen må den ansvarlige dokumentere ved egenerklæring at dette kravet er overholdt.

NVE kan trekke tilbake godkjenningen dersom forutsetningene for godkjenningen ikke lenger er til stede.

NVE fører liste over godkjente fagansvarlige.

§ 3-8 Kvalifikasjonskrav til den som bygger og fornyer

Foretak som bygger og fornyer vassdragsanlegg i klasse 1 og 2 skal ha godkjenning som "ansvarlig utførende" i tiltaksklasse 2 i relevant godkjenningsområde etter forskrift om godkjenning av foretak for ansvarsrett § 2 pkt. 3 gitt i medhold av plan- og bygningsloven. Foretak som bygger og fornyer vassdragsanlegg i klasse 3 og 4 skal ha godkjenning som "ansvarlig utførende" i tiltaksklasse 3.

I tillegg kreves det praksis fra bygging og fornyelse av vassdragsanlegg innen det aktuelle fagområdet. For arbeider hvor det ikke er relevante godkjenningsområder, vil det bli lagt spesiell vekt på praksis innen det aktuelle fagområdet.

Det stilles følgende krav til anleggsleder:

Klasse	Utdanning	Praksis(av nyere dato)
3 og 4	Eksamen fra ingeniørhøgskole som bygningsingeniør eller tilsvarende utdanning, med relevant fagkrets	Minimum 50 måneder relevant praksis
1 og 2	Eksamen fra teknisk fagskole som bygningstekniker eller tilsvarende utdanning, med relevant fagkrets	Minimum 30 måneder relevant praksis

Tabell 3-8.1: Kvalifikasjonskrav til anleggsleder

Relevant etterutdanning og/eller praksis av lengre varighet enn angitt i tabellen 3-8.1 kan redusere kravene til utdanning.

For firma som produserer og/eller monterer utstyr innen fagområde III, skal produksjons- og montasjeleder ha utdanning og praksis innen relevant fagområde tilsvarende det som kreves av anleggsleder for bygningstekniske arbeider.

§ 3-9 Kvalifikasjonskrav til den som kontrollerer bygging og fornyelse av vassdragsanlegg

Den som kontrollerer bygging og fornyelse av vassdragsanlegg skal ha kvalifikasjoner som minst tilfredsstillende kravene i tabell 3-8.1.

5. Vedlegg

Vedlegg 1

Oversikt over foreslåtte endringer (lovspeil)

<i>Gjeldende § i kvalifikasjonsforskriften</i>	<i>Ny § i damsikkerhetsforskriften</i>
§ 1-1 Formål	Utgår, dekkes av ny § 1-1 Formål
§ 1-2 Myndighet	Første ledd dekkes av ny § 1-2 Myndighet Andre ledd dekkes av tilsvarende bestemmelser i § 3-3 (for VTA) og § 3-7 (fagansvarlig)
§ 1-3 Definisjoner	Utgår, dekkes av ny § 1-3 Definisjoner
§ 1-4 Virkeområde	Videreføres i § 3-1 Kvalifikasjonskrav
§ 2-1 Organisering av kvalifisert personell	Videreføres i ny § 2-1 Roller, ansvar, organisering og oppgaver
§ 2-2 Kvalifikasjonskrav til leder	Videreføres i § 3-2 Kvalifikasjonskrav til leder
§ 2-3 Kvalifikasjonskrav til vassdragsteknisk ansvarlig	Videreføres i § 3-3 Kvalifikasjonskrav til vassdragsteknisk ansvarlig (VTA)
§ 2-4 Kvalifikasjonskrav til tilsynspersonell	Videreføres i § 3-4 Kvalifikasjonskrav til tilsynspersonell
§ 3-1 Fagansvarlig	Videreføres i § 3-5 Fagansvarlig.
§ 3-2 Sikkerhetsansvarlig	Roller som sikkerhetsansvarlig utgår.
§ 3-3 Krav til kvalifikasjoner	For fagansvarlig videreføres kravene i § 3-6 Kvalifikasjonskrav til fagansvarlig
§ 3-4 Krav til dokumentasjon av kvalifikasjoner	For fagansvarlig videreføres kravene i § 3-7 Godkjenning av fagansvarlig
§ 3-5 Godkjenning	For fagansvarlig videreføres kravene i § 3-7 Godkjenning av fagansvarlig
§ 4-1 Kvalifikasjonskrav til den som bygger og fornyer	Videreføres i § 3-8 Kvalifikasjonskrav til den som bygger og fornyer. Krav til den som samordner utførelse utgår.
§ 4-2 Kvalifikasjonskrav til den som kontrollerer bygging og fornyelse av vassdragsanlegg	Videreføres i § 3-9 Kvalifikasjonskrav til den som kontrollerer bygging og fornyelse av vassdragsanlegg
§ 5-1 Forskriftes ikrafttreden	Ivaretas av ny § 10-1 Ikrafttreden

Vedlegg 2

Forslag til § 2-1 med kommentarer

(Tatt inn fra høringsnotat 29. september 2006 – gjengis her for hendig referanse)

§ 2-1 Roller, ansvar, organisering og oppgaver

Den ansvarlige for et vassdragsanlegg er eieren, såfremt NVE ikke har bestemt noe annet. Den ansvarlige for vassdragsanlegget har ansvaret for at de sikkerhetsmessige krav som følger av lov om vassdrag og grunnvann med tilhørende forskrifter eller enkeltvedtak med hjemmel i disse blir overholdt, og at vassdragsanlegget til enhver tid skal et riktig sikkerhetsnivå.

Den ansvarlige for et vassdragsanlegg skal ha tilstrekkelig med kvalifisert personell, det vil si leder, vassdragsteknisk ansvarlig (VTA) og tilsynspersonell. Dette personellet skal være hensiktsmessig organisert.

Leder skal påse at sikkerhetskravene ved vassdragsanlegget blir overholdt. Leder skal aktivt følge opp VTA og rapportere videre til den ansvarlige for anlegget der det er nødvendig. Leder skal være ansatt hos den ansvarlige for vassdragsanlegget.

VTA har et særlig faglig ansvar for å følge opp sikkerheten ved vassdragsanlegget. VTA skal rapportere til leder.

Tilsynspersonell utfører tilsyns- og beredskapsoppgaver og skal rapportere til VTA. VTA og tilsynspersonell bør være ansatt hos den ansvarlige for vassdragsanlegget.

Kommentarer til § 2-1

Gjeldende sikkerhetsforskrift stiller krav til den ansvarlige, leder, VTA, tilsynspersonell og driftspersonell som gjelder både organisatoriske forhold, ansvar og kompetansekrav (kvalifikasjonskrav). Kompetansekravene er regulert av § 2-2 og utdypet i kvalifikasjonsforskriften. De organisatoriske kravene og bestemmelsene om ansvar kommer i dag til uttrykk dels gjennom definisjonen av de ulike persongruppene i § 1-3, dels i § 2-2 og dels i kvalifikasjonsforskriften.

NVE foreslår at disse kravene videreføres og presiseres, samtidig som de samles i en ny bestemmelse. På den måten blir det tydeligere at dette er krav som forskriften stiller til anleggseiers organisasjon og som må etterkommes. Kravene til de ulike posisjonene og det innbyrdes forholdet mellom dem blir på den måten også lettere tilgjengelig i regelverket.

Den foreslåtte § 2-1 første ledd gjelder krav til den ansvarlige for et vassdragsanlegg. Eieren av et anlegg skal etter gjeldende sikkerhetsforskrift regnes som den ansvarlige, med mindre noe annet uttrykkelig er bestemt. Internkontrollforskriften benytter samme definisjon som sikkerhetsforskriften. Presumsjonen om at eier er den ansvarlige for anlegget videreføres.

Denne angivelsen av den ansvarlige er noe snevrere enn det vannressursloven legger opp til. Vannressursloven har ingen legaldefinisjon av den ansvarlige, men innholdet i dette begrepet er kommentert i forarbeidene, Ot. prp. nr. 39 (1998-99) side 352: ”Normalt vil dette være konsesjonæren eller anleggets eier. Hvis en annen enn eieren driver anlegget for sin regning, vil det normalt være naturlig å betrakte også tiltakshaveren som

ansvarlig. Det kan heller ikke utelukkes at flere må anses som ansvarlige for at vedlikeholdsplikten blir oppfylt.”

I og med at vannressurslovens forarbeider har en videre angivelse av hvem som kan være den ansvarlige, er det vurdert om også sikkerhetsforskriften skulle endres i tråd med dette. Vi har imidlertid kommet frem til at gjeldende regelen bør videreføres, jf første ledd. Det at eieren som utgangspunkt og hovedregel er den ansvarlige for vassdragsanlegget gir klare linjer og et oversiktlig system. Første ledd gjelder også for klasse 0-anleggene, jf § 1-4, men ikke resten av bestemmelsen.

Når det gjelder innholdet i eierens ansvar, så har den ansvarlige etter kvalifikasjonsforskriften § 2-1 ansvaret for at organisasjonen har tilstrekkelig med kvalifisert personell, det vil si ledere, VTA-er og tilsynspersonell. Dette er personell som det stilles kvalifikasjonskrav til, og som organisasjonen må ha for å oppfylle sikkerhetskravene knyttet til anleggene.

Etter NVEs syn er dette en for snever beskrivelse av hva som ligger i det ansvaret som påligger den ansvarlige for et vassdragsanlegg. At selskapet har tilstrekkelig og kvalifisert personell er en sentral del av eiers ansvar, og foreslås videreført, jf andre ledd. Men det å være ansvarlig for et vassdragsanlegg innebærer et mer overordnet ansvar for at alle sikkerhetskrav til et anlegg er oppfylt, enten disse kravene angår personell, konstruksjonskrav, aktsomhet eller andre forhold. Kravene følger av regelverket (vannressursloven, sikkerhetsforskriften, kvalifikasjonsforskriften) eller av konkrete konsesjonsvilkår gitt for det enkelte anlegget. Det er den ansvarlige, det vil si eier, som har kapital og inntekter av anlegget og som har erstatnings- og straffeansvar ved eventuelle skader eller ulykker. Hovedansvaret for at sikkerhetskravene blir oppfylt må derfor ligge hos den ansvarlige. § 2-1 første ledd er foreslått utformet for å avspeile dette.

Etter NVEs syn bør dessuten den ansvarliges ansvar framgå av sikkerhetsforskriften, ikke kvalifikasjonsforskriften. Dette gjør at ansvaret kommer tydeligere fram og at det ikke gis inntrykk av at ansvaret er begrenset til kvalifikasjonskrav. Ansvaret som påligger den ansvarlige bør dessuten framgå i sammenheng med beskrivelsen av det ansvaret som påhviler andre som har bestemte roller og funksjoner i organisasjonen, særlig leder og VTA. Dette gir et bedre og mer helhetlig bilde av oppgaver og ansvar til ulike stillinger og posisjoner i organisasjonen.

Leders plikter framgår i dag av definisjonen av leder i sikkerhetsforskriften § 1-3, men er foreslått presisert. Den foreslåtte § 2-1 tredje ledd viderefører hovedinnholdet i gjeldende § 1-3. Leder skal påse at kravene som stilles til anleggets sikkerhet blir fulgt. I dette ligger en forventning om at leder kjenner kravene som følger av relevant regelverk, at vedkommende har detaljert kunnskap om anleggene, herunder IK-systemet for anlegget, vet hvordan personellet er organisert, kjenner status på anleggene osv, og at leder fører kontroll med at tilsyn og rapportering skjer i tråd med regelverk og planverk.

I gjeldende § 1-3 framgår det at VTA skal rapportere til leder. Dette foreslås det å videreføre, samtidig som leders rapportering til den ansvarlige regelfestes. Det er en selvfølge at slik rapportering foregår, men ut fra sikkerhetshensyn er dette så viktig at det bør framgå av regelverket.

Med den foreslåtte endringen vil det framgå tydeligere at leder skal være bindeleddet mellom eier og vassdragsteknisk ansvarlig (VTA) i sikkerhetsrelaterte spørsmål. Det er nødvendig med god samhandling og kommunikasjon, både mellom leder og den ansvarlige og mellom leder og VTA, og leder vil i praksis være den som må sørge for at dette skjer. Dette kan for eksempel være ved indikasjoner på ulike sikkerhetstrusler som bør følges nærmere. Selv om ansvaret for anleggenes sikkerhet til syvende og sist ligger hos den ansvarlige, vil leder få en selvstendig plikt til å formidle avvik til eier. Videre skal leder aktivt følge opp VTA i selskapet og ta initiativet til oppfølging dersom VTA selv ikke gjør det. Med disse endringene vil rolleforventingene til disse funksjonene bli tydeligere enn de er i dag.

Fjerde ledd omtaler vassdragsteknisk ansvarlig (VTA). Det følger av definisjonen av VTA i gjeldende sikkerhetsforskrift § 1-3 at VTA har et særlig faglig ansvar for å påse at de klassifiserte anleggene og organisasjonen tilfredsstiller gjeldende sikkerhetsbestemmelser i vannressursloven og denne og underliggende forskrifter.

VTAs faglige ansvar knyttet til anleggenes sikkerhet videreføres. I dette ligger det en forventning om at VTA har detaljert kunnskap om de konkrete anleggene vedkommende er godkjent for, og at vedkommende har inngående kjennskap til kravene som følger av relevant regelverk, herunder at IK-systemet for anlegget er utarbeidet og ajourholdt, at tilsyn og rapportering skjer i tråd med regelverk og planverk, at tiltak vurderes og gjennomføres ut fra tilsynsrapporter eller vedlikeholdsplaner, at tilsynspersonell får nødvendig opplæring osv.

Formuleringen ”og organisasjonen” foreslås imidlertid tatt ut fordi den er misvisende. Det er leder og den ansvarlige som skal ha hovedansvaret for at de organisatoriske kravene i regelverket følges, ikke VTA. Men det ligger selvsagt innenfor VTAs fagansvar for sikkerhetsspørsmål å påpeke overfor leder dersom ulike organisatoriske forhold påvirker sikkerheten negativt. NVE har inntrykk av at det er slik regelverket er oppfattet og praktisert av dameierne og regelverket bør avspeile dette.

Det foreslås videre tatt inn i forskriften at VTA har en rapporteringsplikt til leder innenfor eget ansvarsområde, jf tilsvarende den korresponderende plikten for leder. Både leder og VTA har ansvaret for at det lages hensiktsmessige og gode rapporteringsrutiner. Det bør være fortløpende og god kommunikasjon mellom disse, men det er særlig ved avvik eller uhell det er viktig at rutineene fungerer.

Det foreslåtte femte ledd angår tilsynspersonell. Kravene til tilsynspersonell framgår i dag av definisjonen av tilsynspersonell i sikkerhetsforskriften § 1-3. Det foreslås å presisere at tilsynspersonell også har beredskapsoppgaver, men for øvrig er det ikke foreslått endringer i innholdet i oppgaver og ansvar for tilsynspersonell.

Dette innebærer at tilsynspersonell skal utføre tilsynsoppgaver på anlegget og utarbeide tilsynsrapporter som sendes VTA. Videre skal tilsynspersonell utføre tildelte oppgaver i beredskapssituasjoner og ved beredskapsøvelser.

I gjeldende sikkerhetsforskrift er det et krav om at visse personer skal være ansatt hos den ansvarlige. Dette framgår gjennom at det i definisjonen av leder, VTA og tilsynspersonell sies at disse skal være ”hos den ansvarlige”. Det samme følger av kvalifikasjonsforskriften § 2-1 når det gjelder VTA. I motsetning til i definisjonen av

tilsynspersonell i § 1-3, framgår det av kvalifikasjonsforskriften § 2-1 at innleid tilsynspersonell kan benyttes. Regelverket er med andre ord ikke konsistent på dette punktet.

Utgangspunktet og hovedregelen er ut fra dette at leder, VTA og tilsynspersonell skal være ansatt hos den ansvarlige og inngå i dennes organisasjon. Dette er fortsatt hovedregelen blant anleggseierne og har gode grunner for seg og NVE foreslår derfor å videreføre ansettelseskravet.

Samtidig er det en kjensgjerning at selskapene de senere årene har valgt andre måter å organisere oppgavene på. Innenfor kraftbransjen er den tradisjonelle organiseringen av kraftselskapene, med en stor organisasjon der alle funksjoner er dekket innenfor egne rekker, er ikke lenger enerådende. Det er blant annet opprettet flere driftsselskaper som etter avtale utfører driftsoppgavene på vegne av den ansvarlige, gjerne for flere anleggseiere.

NVE har akseptert slike løsninger, men ser at det stiller krav til klare rolle- og ansvarsforhold. Etter NVEs syn er det i slike tilfeller helt nødvendig at partene har regulert ansvars- og rollefordelingen seg i mellom. Utgangspunktet er at den ansvarlige, normalt eier, alltid har ansvaret for bygging, idriftsettelse og drift av et anlegg. Dette gjelder blant annet i forhold til erstatnings- og straffeansvar og i forhold til forskriftskrav, gitte konsesjonsvilkår og tillatelser. Dersom personer eller selskaper skal utføre konkrete oppgaver på vegne av eier, må det foreligge en klar avtale mellom den ansvarlige og oppdragstaker som avklarer innholdet i oppgavene og konsekvenser dersom noe skulle skje. Ansvaret for anlegget som sådan kan den ansvarlige ikke overføre til andre, med mindre det er gitt tillatelse til det, jf den foreslåtte § 2-2.

Det foreslås derfor å regelfeste at tilsynspersonell og VTA "bør" være ansatt hos den ansvarlige. Adgangen til å leie inn slikt personell følger av kvalifikasjonsforskriften og forutsetter en avtale mellom partene som regulerer forholdet mellom dem. Leder har ut fra et sikkerhetssynspunkt en så sentral rolle at leder alltid må være ansatt i den ansvarliges organisasjon. Det er derfor ikke adgang til innleie av leder.

Femte ledd stiller dessuten krav om at personell med ansvar for sikkerheten på anlegget skal være "hensiktsmessig organisert". Dette kravet følger i dag av sikkerhetsforskriften § 2-2 andre ledd og kvalifikasjonsforskriften § 1-1 og foreslås videreført. Plikten til å påse dette ligger hos leder og den ansvarlige, jf over.

Denne serien utgis av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Utgitt i Dokumentserien i 2007

- Nr. 1 Lars-Evan Pettersson: Flomberegning for Steinkjerelva og Ognå. Flomsonekartprosjektet (16 s.)
- Nr. 2 Erik Holmqvist: Flomberegning for Seljord. Flomsonekartprosjektet (18 s.)
- Nr. 3 Lars Olav Fosse: Forretningsprosesser i kraftmarkedet (25 s.)
- Nr. 4 Inger Sætrang: Statistikk over nettleie i regional- og distribusjonsnettet 2007 (54 s.)
- Nr. 5 Lars-Evan Pettersson: Flomberegning for Spjelkavikelva. Flomsonekartprosjektet (21 s.)
- Nr. 6 Erik Holmqvist: Flomberegning for Flatdøla, 016.CC0 (21 s.)
- Nr. 7 Inger Sætrang: Oversikt over vedtak og utvalgte saker. Tariffer og vilkår for overføring av kraft i 2006 (15 s.)
- Nr. 8 Thomas Væringstad: Flomberegning for Lierelva. Flomsonekartprosjektet (20 s.)
- Nr. 9 Thomas Væringstad: Flomberegning for Aureelva. Flomsonekartprosjektet (19 s.)
- Nr. 10 Roar Kristensen: Endringer i forskrift om systemansvar i kraftsystemet. Forskriftstekst og merknader til innkommende høringskommentarer (18 s.)
- Nr. 11 Forslag til nye kvalifikasjonskrav etter damsikkerhetsforskriften. Høringsdokument 16. mai 2007